

בבא בתרא דף ל"ה, שודא דדייני

1. **רש"י כתובות, דף פ"ה:** "שודא דדייני - הטלת הדיינים לפי מה שיראו דיינים שהיה דרכו של מת לקרב את זה יותר מזה או מי שבשניהן טוב ונוהג בדרך ישרה שיש לומר בו נתכוין המת לזכות".
2. **רש"י קידושין, דף ע"ד:** "בשודא דדייני - בדין שאינו תלוי בטעם אלא הכל בפיו של דיין כי ההיא דכתובות (דף פה:): דאמר נכסי לטוביה ואתו שני טוביה שניהם קרובים שניהם שכנים ואמרין שודא דדייני למי שיתנדב לב הדיין לומר נראה לי שזה היה רגיל אצלו יותר לזה נתן וכיון שפסק כן אם בא לחזור אינו חוזר ולפיכך אין רוצין לחזור מדין שמא יטנו לבו לצד השני".
3. **רשב"ם בבא בתרא, דף ל"ה:** "שודא דדייני - לאותו שיהא נוטה לב הדיינים שהיה הנותן אוהבו או קרובו יותר דודאי לההוא גמר ואקני לו יתנו את הקרקע ושמא זכה בעל הקרקע בשלו אבל כשאתה אומר יחלוקו בודאי אחד נטל החצי שלא כדין".
4. **רמב"ם זכיה ומתנה, ה' ו':** "הרי הדבר מסור לדיינים, כל שדעתם נוטה להעמיד שדה זו בידו יעמידו".
5. **רמב"ם שם, י"א ג':** "יעשו הדיינין כמו שיראה להם, כל מי שדעתן נוטה שעל זה אמר נותנין לו".
6. **מגיד משנה שם:** "ומה שפירש שודא דדייני כמו שיראה להם כל מי שדעתן נוטה שעל זה אמר כך פירש"י כדבריו".
7. **תוספות בבא בתרא שם:** "שודא דדייני - נראה לר"ת למי שירצה הדיין ליתן ... וא"ת א"כ יתן למי שיתן לו שכר וי"ל דכל דיינא דמקבל אגרא לאו דיינא הוא".
8. **תוספות קידושין, דף ע"ד:** "וקשה לר"ת דאי בסברא תליא מילתא כדפי' בקונטרס אמאי לא אמרינן דנהדר ונידייניה דמסתמא לא יהפוך סברתו ראשונה ... לכך פר"ת שודא דדייני דכל מה שירצה הדיין לעשות יעשה דהפקר ב"ד היה הפקר ושודא לשון השלכה כמו רמה בים דמתרגמינן שדי בימא ... והשתא לפר"ת ניחא הא דקאמר אנא דיינא ומר לאו דיינא דצריך דיין קבוע לומר דהפקר ב"ד היה הפקר ורב נחמן היה דיין קבוע אבל לפי' הקונטרס דפי' דבסברא תליא מילתא מה לנו דיין קבוע פשיטא דסברת רב נחמן לא הוה עדיפא מסברת רב ששת".
9. **חידושי הרמב"ן, בבא בתרא דף ל"ה:** "ופירוש שודא דדייני למי שירצה הדיין יתננו. וכן מפורש בירושלמי (כתובות פ"י ה"ד) והדיינין מחליטין אותו לכל מי שירצו, והלשון אמור שם כך שוחדא לדייני, כלומר שהדיינין עושין כל מה שירצו, ואם אוהבין זה יותר מזה מפני שהוא עמית בתורה ומצות יתנו לו נמצא שצריך ליתן שוחד לדיינין, והוא כלשון גוזמא".
10. **דרכי משה, חושן משפט ר"מ:** "וכתב הר"ן בריש שבועת העדות (יג: ד"ה תניא) דיש גורסין שוחדא דדייני בחי"ת כי מותר ליקח שוחד בדין זה כי הדיין מותר לעשות מה שירצה וכן כתב נמוקי יוסף פרק חזקת הבתים (דף קע"ג ע"א) (יח א) ונ"ל דדברי הר"ן ונמוקי יוסף אינם אלא לפירוש התוספות פרק מי שהיה נשוי דפירשו שביד הדיין לעשות מה שירצה אבל לפרש"י דפירש שצריכין לראות למי היה אוהב יותר ודאי אסור ליקח שוחד כמו בדין אחר כנ"ל".
11. **ש"ך שם, ס"ק ג':** "לפעד"נ שהוא שגגה שהרי מבואר להדיא בתוס' דאף לפירוש ר"ת אסור ליקח שוחד א"ו הר"ן ונ"י ס"ל דהוי כמו שוחד וגוזמא קאמרי וכן הוא להדיא בחידושי הרמב"ן".
12. **ספר תועפות ראם (על היראים); המחבר רבי אברהם משה ויטקינד הי"ד, נרצח בשואה):** "והנה באמת בפירוש הענין של שודא דדייני, איתא מחלוקת הפוסקים... והנה לכאורה יש להבין למה איפא ניתנה הבחירה ביד הדיין לתת למי שירצה... וכי כלום זהו דין תורה? אולם הענין הוא, כי במקום שקשה לברר ע"פ דין תורה, כי אז יש להטיל מין גורל בדבר, כאשר מצינו כי בגורל נתחלקה הארץ... וע"כ מסרה כאן תורה במקום שאי אפשר לעמוד על הדבר בדין, לדיינים, לחתוך את הענין ע"פ שודא דדייני שהוא מין גורל, שמסרה תורה לפי ראות עיני הדיינים, לעשות בזה כפי שירצו... לחתוך הדין כפי שיצא מפיהם... ולזאת כל עיקר דינא דשודא לא שייך אלא במקום שהדיין נלאה כבר למצוא את הבירור של הענין, כי אז יש לחרוץ את המשפט גם ע"פ שודא, שהוא מין גורל בפי הדיין".
13. **הגרז"ן גולדברג, שיעור בעניין שודא דדייני:** "וכמובן, שדבר זה טעון ביאור. מה ההיגיון שהדיין בוחר, בלי שום שיקול משפטי, למי לתת את הכסף? צריך לומר, ששודא דדייני הוא כעין גורל ... שכשהחלקים שווים, ואין דרך לבחור מה לתת למי, עושים גורל, כי הגורל הוא פתרון לשעת חירום, פירצה ברחוב ללא מוצא, שכשלא יודעים איך לפסוק, עושים גורל".
14. **הרב ד"ר יחיאל לאש, דף שבועי לפרשת משפטים תשע"ד:** המונח "שודא" משמעותו הטלה, השלכה. הטלת הדיינים. שודא מלשון שדי, ירה, שמשמעו הטיל, הפיל, השליך. האם ייתכן שיש למונח זה קשר להטלת גורל? גם בגורל אנו משתמשים במונח הטלה: הטלת גורל; ירה - "וְיָרִיתִי לָכֶם גּוֹרֵל פֶּה", השליך - "וַיִּשְׁלַךְ לָהֶם יְהוָה גּוֹרֵל בְּשֵׁלֶה"; הפיל - "הִפִּיל פּוֹר הוּא הַגּוֹרֵל".